

9.

Stacja PKP w 1987 r.

Kategoria

- 70 lat praw miejskich Hajnówki
- 70 ciekawostek

Czy znacie historię i "perypetie" hajnowskiego dworca kolejowego? Czy wiecie, jak kiedyś wyglądał? Jeśli jesteście ciekawi, zapraszamy do obejrzenia archiwalnych fotografii i zapoznania się z poniższym tekstem.

Materiały pochodzą z publikacji Witolda Tatarczyka - "Dzieje Hajnówki do 1944 roku" oraz "Dzieje Hajnówki 1944 - 2000", a także albumu "Hajnówka w starej fotografii".

W 1894 r. zbudowano kolej z Bielska Podlaskiego do Hajnówki. U jej wylotu w Puszczy (obecnie plac HPPD) zbudowano carski dworzec myśliwski i w pobliżu dworca dwie gajówki. Kolej biegła dzisiejszą ulicą Parkową. W latach 1891-93 czynny był pierwszy w Hajnówce tartak Hajnesa. Ok. 1900 r.

zbudowano szosę z Bielska Podlaskiego do Białowieży. Przecinała ona majątek Kraskowszczyzna, biegła zachodnim krańcem wsi Hajnówka, przecinała pola wsi Mazury i wpadała do Puszczy na drogę do Zwierzyńca. Przy szosie zbudowano dom dróżnika. Obok postawili domy M. Górski, Stefan Kuryłowicz i Orzechowski. Zarysowało się nowe osiedle. W 1897 r. doprowadzono linię kolejową do Białowieży, a w Hajnówce zbudowano drewniany dworzec kolejowy. Po 1903 r. władze carskie przesiedliły mieszkańców wsi Leśna do wsi Litwinowicze i Dziadkowice.

W latach 1903-1908 zbudowano dwutorową linię kolejową z Siedlec przez Hajnówkę do Wołkowyska, Lidy, Połocka. Hajnówka stała się węzłem kolejowym. W 1906 r. zbudowano murowany dworzec kolejowy. W czasie budowy kolei zorganizowano pierwszą szkołę, otwarto pierwsze sklepy i warsztaty rzemieślnicze. Budowa linii kolejowych i drogi bitej przyczyniła się do rozwoju Hajnówki. Wzrosła zamożność okolicznej ludności, pojawiły się u mieszkańców pierwsze wozy żelazne. W roku 1908 w Hajnówce było 13 domów, we wsi Mazury 6 i na Kozim Przeskoku 5. Powstała terpentyniarnia.

Po wybuchu pierwszej wojny światowej część mieszkańców Hajnówki wyjechała do Rosji. Rosjanie spalili dworzec kolejowy i straż hajnowską. Hajnówkę zajęli Niemcy w 1915 r. i natychmiast rozpoczęli pozyskanie drewna z Puszczy Białowieskiej na masową skalę. Już w 1915 r. uruchomili w Hajnówce trak na platformie wagonu. W latach 1915-16 zbudowali dwa tartaki - główny u wylotu linii kolejowej przy dworcu carskim, drugi mały, po drugiej stronie szosy przy linii kolejowej. W małym tartaku wyrabiali stolarkę budowlaną, wozy, łopaty, kolby do karabinów i domki składane. Kłocę, tarcica i wyroby stolarskie odsyłane były do Niemiec i na front.

(...) Po roku 1915 rozpoczęli Niemcy budowę kolejek leśnych. Sprowadzili 10 parowozów, niemieckich maszynistów i kowali. W Hajnówce powstał węzeł kolei leśnych. Zbudowano warsztaty remontowo-naprawcze taboru kolejowego. W Puszczy zbudowali linie kolejowe w kierunku Masiewa, Starzyny, Starej Białowieży, do Czerlonki i Bud oraz drugi węzeł kolei z Białowieży z siecią linii kolejowych. Kierownikiem budowy linii kolejowych był Niemiec Lukas, kierownikami odcinków byli Ajlat, Hase i Emeryk. Budowano z dużym pośpiechem, omijano przeszkody terenowe, często układano tory na trybach.

Powyższe fragmenty tekstu pochodzą z książki W. Tatarczyka "Dzieje Hajnówki do 1944 roku", s. 13 i 15.

Po wyzwoleniu w 1944 roku w mieście nie było żadnej komunikacji. Stacja PKP leżała w gruzach, mosty były zniszczone, szyny kolejowe na linii Białowieża - Bielsk Podlaski porozrywane. Uprzątnięto gruzy dworca, wygospodarowano 37 tys. cegieł. Część tych cegieł przekazano na budowę warsztatów Szkoły Zawodowej. Na miejscu dworca wybudowano drewniany barak, przeznaczony na poczekalnię i pomieszczenie dla służby kolejowej. Odbudowano linię kolejową do Białowieży i pierwszy pociąg odjechał w 1946 roku, żegnany przez zebrany tłum ludzi. Zbudowano bramę, ksiądz poświęcił tory kolejowe i pociąg, grała orkiestra, wiceminister kolei przeciął wstęgę. Linię kolejową do Bielska Podlaskiego budowali robotnicy i uczniowie Szkoły Zawodowej z kawałków porozrywanych szyn i oddali ją do użytku w 1947 r. Na stacji były parowozy austriackie TV 12. Pociąg towarowy do Czeremchy odjeżdżał raz w ciągu doby. Służba mechaniczna zbudowała wieżę ciśnień, pompownię wody i drewnianą parowozownię. Była trakcja parowa. W 1948 r. Hajnówka otrzymała pierwsze wagony spalinowe i wagony doczepne, została utworzona pierwsza w Polsce motowozownia. Wyszkolono maszynistów lokomotyw spalinowych. W 1949 roku lokomotywownia w Hajnówce otrzymała 6 wagonów spalinowych do obsługi pociągów osobowych na trasach Hajnówka-Białowieża-Bielsk Podlaski-Czeremcha-Narewka. Pasażerowie mieścili się w jednym wagonie liczącym 30-40 miejsc siedzących. W 1952 r. wprowadzono podział na trakcję spalinową i służbę wagonową. W 1954 r. trakcja spalinowa otrzymała 8 wagonów spalinowych produkcji węgierskiej wraz z wagonami o 88 miejscach. Nowe lokomotywy spalinowe mogły uciągnąć 4 wagony osobowe. W 1956 r. wybudowano punkt przeładunkowy w Siemianówce i wtedy rozpoczęto rozbudowę stacji PKP. Podwojono ilość torów

na węźle, zbudowano punkt trakcyjny ze składem opałowym, obrotnicę wagonów, wieżę ciśnień, ekspedycję, nastawnię, wiadukt dla pieszych. W 1960 r. Hajnówka otrzymała 16 lokomotyw spalinowych SM 41 z Węgier. Zatrudnienie w służbie wagonowej wzrosło do 30 osób. W 1965 r. z Hajnówki odjeżdżały 32 pociągi osobowe i 5 towarowych na dobę. W 1969 r. Hajnówka otrzymała lokomotywy SM 42 produkcji polskiej. W 1971 r. uruchomiono punkt przeładunkowy w Siemianówce i punkt naprawy wagonów w Hajnówce, a motowozownię przeniesiono do Czeremchy. W 1980 r. zatrudnienie wzrosło do 157 osób.

Przez stację Hajnówka przejeżdżało w ciągu doby 48 pociągów osobowych i 72 towarowe. Przebudowano tory kolejowe na linii Czeremcha-Narewka. Hajnówka miała bezpośrednie połączenie z Warszawą, Białymstokiem, Białowieżą i Siemianówką.

W 1987 roku zbudowano dworzec PKP. Stacja Hajnówka miała tory boczne do HPPD, HPSDD, jednostki wojskowej i bazy naftowej. W roku 1984 rozpoczął kursowanie autobus kolejowy do Białowieży i Bielska Podlaskiego. Stacja PKP posiadała przychodnię lekarską, gdzie pracowało 8 lekarzy, świetlicę, zespół muzyczny.

W 1991 roku zlikwidowano komunikację kolejową na linii Białowieża-Hajnówka-Bielsk Podlaski.

Powyższy fragment tekstu pochodzi z książki W. Tatarczyka "Dzieje Hajnówki 1944-2000", s. 103-104

Source URL:

<https://hajnowka.pl/aktualnosc/70-lat-praw-miejskich-hajnowki-70-ciekawostek/1118-z-cyklad-70-lat-praw-miejskich-70>